

20 ΦΥ.ΓΥ.

ԻՄ.Ն.Ս.Ս.Ր
Պրերենի տեքստը նախաթերք 3 ՂԵ.
Իրենի " " " 3 ՂԵ.
Երեմի " " " 3 ՂԵ.
Իսկանդեր " " " 3 ՂԵ.

—

Իսկ սրբապետը գտնուեալեան իւր
նաթ ու ի թարաթն նախաթերք 5 ՂԵ.
Լէքեթուպար Կ. Յ. Փանոսեան իւր
մինչեւ ազգային
Իսկանդեր, Գալաթատա մէնչ-
լէպարեւոյնապարտաւ իբր իսկ
նըրտաւ Կ. 111 :

2

ընդ պատճառով թէ ինչ հրաշալի բան է, որոյ նմանն «տէն ոչ ետես և ունին ոչ լուսւ. . .» Ժամանակին յառաջագիւտութեան կենդանի պատկեր, տեսնելու արժանի . . . Ինչ վայելելով ինչ տառից, ինչ համեմատութիւն և ինչ ներդաշնակութիւն, կը հիմնուի, Զարմայր, Կարճահասակ և լայն ք (ոչ մէկ հատ), որոյ իւրաքանչիւրոյն աչքին մէջ երեք և կարող են հանգիստ բնական իրենց ընտանեօքն և ընդոծը նստն. անճանաչ Յ. ոմանք լայն և ոմանք նեղ է, ոչ մէկն բամբ, տեսնելու և օրինակ առնելու գործ . . . Այսքանէն կարող եւս մակարելով թէ մեր մտաւորական մշակութեան գործն ուրբան յաջողակ ձեռնաց մէջ անցած է .

Բայց գիտե՞ս ինչու լոյս կը տեսնեն այսպիսի գործերը . — Վասն զի անաշուտ քննադատութիւնն աստիկ է մեղ. մեք սիրող եմք կեղծաւորութեան, գովածստից և շողքորթութեան .

Խօսակցութիւնն այս կէտին հասած էր, երբ ստացայ մի նամակ ի գիւմաց «Կայրցասիրաց . . . ԵՐԿ. Սեմի Վարտարանի Օսմանեակ Ընկերութեան» որ կը հրաւիրէր զիս յանդամակցութիւն իւր, թղթին հետ կար մէկ պիտակ տետրակիկ (կատարեալ ճաշակով), որ է Ընկերութեան Կանոնադրութիւնը քսան յօդուածէ և մէկ առժամանակեայ Տրամադրութիւնէ բաղկացեալ, զոր սկսայ վերծանել, որպէս զի Ընկերութեան պայմանաց տեղեկանամ և գիտնամ թէ որքան պիտի վճարեմ (եթէ վճարեմ) : Եւ ահա զբայ երկրորդ յօդուածը որ կ'ըսէ . «Ամեն Ազգայինք երկու սեռէ անխտիր կրնան մասնակցել ընկերութեան, մէկ մի բաժնի համար մի դահեկան հոտորդութեամբ :»

Անշուշտ պիտի ըսես թէ՛ շատ պարզ է այս : Բայց ո՛չ, ամենեւին պարզ չէ . վասն զի ինքնին թէ այդ «մէկ մի բաժնի համար մի դահեկան» օրակա՞ն է, չաբարձա՞կա՞ն, ամառիկա՞ն, տարեկա՞ն թէ մի անգամ և եթ վճարելի :

Սակայն չորրորդ յօդուածէն կը տեսնուի թէ ընկերութեան և Ընդհանուր Ժողովն ընկերութեան օրէնքէն և համարաւոր մարմինն է : Եւ

Ահա սկսու օրէնսդրութիւնը (մի դահեկանաց գործողութեան համար) . վասն զի մեր մէջ չեն պակասիր Միտմաներ, Կեկրուիւմներ, Կադմաններ, Սորաններ, Լիգուրիաններ և այլ բազումք . (իմա Տոն Քիշօքներ), որք պարտին անգամ մը անպատճառ ձեռնառնել ինքն օրէնսդրութեան :

Բաց յայդանէ՛ ուշադրութեանդ արժանի կը համարիմ ինքնորդ և հնգետասաներորդ յօդուածները, յորոց առաջինը կ'ըսէ . «Գործադիր Ժողովն իւր մէջէն կ'ընտրէ իւր իննսուն . ինչպէս նաեւ Գանձապետ մը որ անհրաժեշտ պատասխանատու է Գործադիր Ժողովի և հասարակ պատասխանատու առ Ընդհանուր Ժողովն :»

Այս յօդուածին մէջ կ'ետողորմութեան կանոնին չափաւոր կամ մէկ պարբերութեան մէջ երկու նոյնատեսակ խնդրոց միայն նախընտրելու և միւսոյն անախընտրելուն ընդ տալ չեմ ուղեր . այլ ինչպէս կ'ըլլայ որ Գանձապետը թէ՛ անհրաժեշտ է թէ՛ հասարակ պատասխանատու կ'ըլլայ . միակ մէկ անձի հասարակ պատասխանատու ըլնելոյն խնդիր, Զարմայր :

Դարձ միւս յօդուածին . այսպէս կը խօսի . «Երբ Ընկերութեան հասցիին 20 սոկիէն» այսինքն տարին 250 սոկիէն աւելի (այսինքն ինչ Ժամանակ է) , Ընդհանուր Ժողովն այս անհրաժեշտ է . ինքն ինքն կ'որոշէ երկու տարուան չափն մը յետոյ :»

Այս յօդուածին մէջ յիշուած անհրաժեշտ գեղեցիկ իրիւ մը եղած պիտի ըլլայ, որուն եւեւեւ մը պիտի որոշուի յետ երկուցամսց, և մեր յայտնած այդ քաղցր եղանակով կը պարենք ի միւսսին, Զարմայր :

Այս օրինակ յօդուածներ խմբադրողք եթէ փոքր ինչ խնամք հերքող ունենային, հնար էր դրենք անբասիր առնել : Սակայն այնպէս չեն . չուզենաւ մէջ, օրհարան . ներք և այլ տեղեր խոստած ժամանակին պատգամ կ'որոտան, դատաւարաց արժանիք կը կշռեն, անոնց կէտ կամ «կէտ» ընելը կը դատեն, վարժարանաց յառաջադիմութիւնը կամ յետադիմութիւնը կը վճեն, հազարաքանութիւն յանձն կ'առնեն, երբեմն ալ լրագրաց միջոցաւ կը յայտարարեն թէ այս ինչ վարժարանն այս ինչ Ժամանակէ ի վեր սկսած է մեծ յառաջադիմութիւն ցոյց տալ, և ի հարկին Ս. Պատրիարքն ալ վկայ կը չինեն :

Բայց մեք այժմ գիտեմք թէ լրագրաց էջերուն մէջ առ նուազն 30 տարեէ հետէ հրատարակեալ վարժարանական յառաջադիմութիւնը զմեզ ո՛ր հասուցած են : Եթէ նոյն յառաջադիմութիւններն իրարու քով չարենք, այսօր գտնէ հաւատարմութիւն պիտի ըլլայինք ախարհիս ամենէն յառաջադիմ ազգին եթէ ոչ դերագնացած : Սակայն իրականութիւնը ցոյց կու տայ թէ՛ այդ բոլոր յառաջադիմութիւնք ծառայած են միայն ոչ սակաւ Տոն Քիշօքներ հասցնելու, «որոց զԸնդհանուր միջոց միւսերն են պարտւում» :

Գուցէ դարձանա, Զարմայր, թէ լինելու խնդիրներ առարկայ ըլն այս երկար ու զուարթ խօսակցութեան, ի բաց թողով կենտական ծանր խնդիրներ, յորոց իրաւ կա . յանայ ազգին ներկայիս ու ապագային : Այսպէս ընելու երկու պատճառ ունի .

Նախ, կամեցայ ցոյց տալ թե՛ թէ մեր մէջ ո՛րքան հարեանցի գործերու սովորութիւն կայ : Փոքր գործերէ օրինակներ մատուցի թե՛ յորոց մակարեւելու մեծերուն վիճակը քու բնական ու ինքնութեամբ Գիտես թէ երբ նաեւ բեռ մը ցուրենի տակարարութիւն ընեն, ափ մը ցորենի վրայ կը դառնեն նաեւ բուրբուր . բոտ այնմ ցոյց առած Օրինակներու կ'ապագուցանեն թէ կարեւոր համարուածներն ալ նոյն վիճակն ունին : Մի կործեր թէ միայն Օրացոյցն ու դատաւարաց այսպէս են . ո՛չ, այսօր և մեր Աւետարանն երկակայ եղած է նոյն անհոգութեան : Մի համարիւր թէ Օրացոյցն հարեանցի չինոց Հայը՝ դատարարութեան գործին տակ ծանր ուշադրութեան ըրած է . ո՛չ, այն ալ հարեանցի է : Որովհետեւ գիտութեամբ, լրջութեամբ և երկայնամտութեամբ ընայիւր գործին (ինքն ուրիշ դրադմունք ունի), այլ օղէն հաւաքած տեղեկութեանց վրայ կը գործէ :

Երկրորդ պատճառն է, չափաւոր ճանաչել, կոչիկէն վեր չելլել, բոտ առականութիւն .

«Խելթիւր չափէ դուրս այժմ մի տար, Տաճկին առակը միաբարբ բեր :»

Փոքր կարողութեան տէր լինելով՝ բարձր խնդրոց միջոցաւ չեմ ըլլար . արծուի լինելը չունիմ օղակաւուները ճախրելու : Ինչպէս Պիգմալիոն կամ Կորաքթիոն գտնէ դաշնապան եղած չեմ որ այսօր կարող լինէի խօսել Այլիմֆանայի դաշնադրութեան 16րդ յօդուածին կամ Պէրլինի 6րդ լայն վրայ, և վճռել թէ Հայկական խնդիրն երբ և ինչպէս պիտի կարգադրուի : Ես հազիւ կարող եմ գիւղի մը Գարցոյսիրաց Ընկերութեան փոքրիկ կանոնադրութիւնը քննադատել :

Ա. Մ. Գարցոյսիր

ՇԵՊԻՆ ԴԱՐԱՆԻՍԱՐՏԱՆ
Մ Է Բ Յ Ո Ւ Պ

Անցեալ տարուան նոյեմբեր ամսի 19 թիւ Մատիսին մէջ նամակ մի կար հրատարակուած է. Դարաճիւսարէն այնտեղի ազգայնոց ամենախեղճ վիճակը նկարագրող, ներէնցէք ինձ Տէր խմբագիր այն նամակին մի քանի տողերը կրկնելու հոս որպէս զի կարող ըլլամ դանձր իմ խորհրդածութեանց խաղիսն ընելու : . . . Սահմանադրական Ժողովը կը ջանամ վարժարանները բաժնաւոր, դրամական տաղանայ կը ներդէ և կարգիլէ եղեր : Անխիղճ մեծատունք, իրենց զեղիս ու չուայ հանգիստ կը վարեն . . . խեղճ ըզգայուն երիտասարդութիւն մը Հայ բարբարոսներու և բնական Քիւրտերու ահա՞ն ու սարսափով ճնշված կը տոյրի . անարդարանայի ազգաւորեցութիւնը երկու ամէն հետէ կ'աղմկուողն ազգին ներկայիս և կ'ապանեն ապագային . անխիղճ անգութներ : Սայր եկեղեցւոյ 28 տարուան եկամուտն ինչ եղաւ, մանաւանդ այս տարուան 900 լիւրայի մուտքն յօդոյ ցնդեցան :»

Այս տխուր տողերը՝ որք որչափ ցաւալի այնչափ ալ յայտնի իրողութիւններ էին . այս տխուր տողերը կըսեմ շիջելուն դարձաւ մեր խել մը ամբարշտներուն որք կարծես ի բնէ պարտաւորուած են մէյնէ անզգայ արձաններու պէս կայներու ազգային օգուտներու առջև, իսկ ան . յայտնաբերուող դառնալու իրենց անձնական շահոյց համար, նա մտաւորական շատ անգամ ակույններ կ'ընտել տուաւ այն կեղծաւոր Լուսինի որ ազգին այս տեսակ աղմկեալ և տարտամ կացութիւնը իրեն տոնալիւսաւ ըրած է, և որ իւր բոլոր գոյութիւնը կաշառքի փշրանաց կը պարտաւորի, քծնելով վատբար և կրծելով անամթ թարաւ ինչ որ վեհանաճութիւնը և օրենք ինչ որ վերջեւեւ մարդուն Ծաւտ աղէկ . բոնք թէ այն հրատարակութիւնը զոր լիւնցիւրք քիչ մը վերջէ էր, սուտ էր, և կրկն արդիւնք, ինչպէս բարբայր ժամանակ բայց դուք վատ արարածներ, սողութեան կեղտոց, հայրենական սպանութիւն, նոյնցէք մէյն մը ո՛ր եկանք հասուք ձեր դժոխային պայքարներուն և ձեր սարսափելի չափաւորութեան չնորհիւ : Այն նաեւ մակին հրատարակութեան ի վերանցան օրեր, ամիսներ, և ինչ բարբարոս կրեց մեր վիճակ, ո՛չ ապաքէն աւելի ևս վատթարացաւ, ո՛վ ի ձեռք ամենափոքրիկ զորհրդութեան մի յանձնառու եղաւ, ո՛վ ի ձեռք ճշմարիտ կարեկցութեան ակնարկ մը նետեց վարժարաններու վրայ, որենց համար եթէ հնար լինէր Պիթ-պազարէն աժան դատաւորները կըսէր մէջ ուր 800 տուն Հայ կար և որոց մեծ մասը անտիճանաբար հարուստ և դրամաւոր լինէր տէր մարդիկ էին, թող թէ վարժարաններն իրենց կալուած և հասցիներն ալ ունէին :

Առացէք անգութ խնամներ, երբ ամեն կողմէ Միացեալ Ընկերութեանց համար նպատակներ կը տեսնուի զուրկ քանի որ ստակ զրկեցիք :

Հայաստանի սովորեց համար աչխարհիս չորս ծայրերէն, Հնդկաստանէն, Արիւստանէն մինչև անդամ խաղաղական Ովկիանու կղզիներէն ողորմութեան լուծանք հասան, դուք ինչ ըրիք, ո՛չ ապաքէն Պաշտօնական ստանադրութեամբ մը պատասխանեցիք սովորեց յանձն

նաժողովին այնչափ թախանձներուն : Առացէք ինչ վայրէ և հոգ տարեք իրաւագէտի պարտոց բարձման համար և ինչպէս պատասխանեցիք Պատրիարքարանէն և յանձնաժողովէն եկած նամակներուն, բայց եթէ ամեն անցումը, իւր խել անդամը ներկայացնող մարդկանի նման Գարաճիսարի հրդեհէր պատճառ ցոյց տուէր, և առանց ամաշելու քաղաքին ամբողջ Հայ հոստաւորութիւնը ողորմութեան կարօտ վիճակի մէջ ցուցնելու աշխատեցաւ, սակայն ձեռնէ որուն գրողը կ'ըսէր բացի մի քանի աղքատներէն և ուրիշք այն վիճակի մէջ անգամ ձեռն աւելի վեհանաճութիւն կրնային ցոյց տալ եթէ առաջնորդները ըլլային :

Առացէք, անգութ անողորմներ, դուք չէք որ այնչափ տարիներէ ի վեր մի տուայր և չուայր և բաւական բարեւոյն նշանակութեամբ անպիտան վարդապետը առաձգական խելի նման քաջկուտութեամբ ձեր ձեռքը ոյն մեծամեծ կորուստներու պատճառ եղաւ և ամենէն վերջը ազգային խնամութեան առջև անմեղ Գարաճիսարացւոյ անունը տարտաւորեցիք :

Բայց դուք ինչու և կը բարկանաք և ինչու և կը վրդովեք լոկ խօսքերու դէմ, մենք իրապէս պիտի լինենք ինչպէս կըսէ Հայոց մեծ բանաստեղծը ձեր նման հարուստներու վրայ որոց հարստութեանց ազգը օգուտ չունենային ի գաւտ միտաւ ալ ունի :

Մէջերիդ 1,000 սոկիէն մինչև 20,000 հազար սոկի հարստութիւն ունեցողներ պատկան չեն, բայց ազգին համար տարեկան 100 կոմ 500 դահեկան տուրք տուողներ ունիք :

Մէջերիդ մեծապատիւ վաճառականներ, օղային ազգասէներ, քաղաքագէտներ պակաս չեն, բայց ինչու ազգային լրագիրներու բաժանորդ մը մէկ հատիկ ալ չկայ, և եթէ տեղապահ Հայր Սուրբին լրագիրը չըլլար, դուք 50-100-200 տնոր հարուստներ, վաճառականներ, աղագետներ, ազգային միջազգային ունեցողներ պակաս չեն, բայց ազգին համար տարեկան 100 կոմ 500 դահեկան տուրք տուողներ ունիք :

Մէջերիդ մեծապատիւ վաճառականներ, օղային ազգասէներ, քաղաքագէտներ պակաս չեն, բայց ինչու ազգային լրագիրներու բաժանորդ մը մէկ հատիկ ալ չկայ, և եթէ տեղապահ Հայր Սուրբին լրագիրը չըլլար, դուք 50-100-200 տնոր հարուստներ, վաճառականներ, աղագետներ, ազգային միջազգային ունեցողներ պակաս չեն, բայց ազգին համար տարեկան 100 կոմ 500 դահեկան տուրք տուողներ ունիք :

Դէ՛հ, տեսնեմ զձեզ, այս իրաւացի զոնգատներու կարգաւոր, փոխանակ զգաւորներու և անոնց ճշմարտութիւնները խոստովանելու շարունակիցէք ձեր մեծամտութիւնները և ազգայնութիւնը և սկսեցէք փոխաւորել թէ ո՛վ է զայն գրողը որպէս զի կարող կարող ընէք, բայց, դուք վատահայեց թէ վերջապէս օր մը պիտի ճանաչաք բացէ ի բաց զայն գրողը, որ կը ծաղրէ ձեր փոքր հպարտութիւնները և առ ոչինչ կը գրէ ձեր բոլոր սպանողիքը և պիտի շարունակէ աւելի դառն կերպով հարուածել եթէ դուք յառաջդիմական շարժումներ չ'անէք, եթէ վերջ չ'աւարտեք ձեր փոքր ևս վատահայեցութեան, եթէ օր առաջ ճամբորդ ընելու չ'աշխատեք այս եպիսկոպոսը . եթէ ամեն մէկ վաճառական ձեռնէ չ'ախի փոխանակ այն սովորի կ'ծծի իր խնամ, անձնաւորութեան օրինակներ տալու, ալ չ'ային լրագիրներու բաժանորդ գրուելու, ընկերութիւններ հաստատուելու, հաստատուել ընկերութեանց նպատակ և նուէրներ հաւաքելու, ազգային վարժարաններու, Գարաճիսարու Հայրութեան անունը արժանի ուղղութիւններ տալու և

այն և այլն . առ այժմ այսպիսի բաւկը համարիմ նորէն տեսնուելու պայմանու : խմբագիր

19 յունիս 1881 Շ. Գարաճիսար

Սահմանէն չու Շէպին Գարաճիսարն սահման սեղմելի Հայրաբը, հաստէն զիւտաւ շաւտը լայնիւր վէ լաղպիս պիւր հարուստ մարդտ արդար :

Խմբագիր, Կարգաւոր ձեր 1883 և 86 թիւ թերթերուն մէջ Սալախորեան Արժ. Տ. Թաւրէն քահանայի յօդուածն Հայք և Յոյնք վերագրող, որ կը վերաբերէր իմ մի խոնարհ զիտարութեան որ ի 2920 թիւ Մատիս լրագրոյ :

Շատ ուրախ եմ Արժ. Սալախորեանի յոյցած հիմունքներու գոր ունի մեր Ազգային-Եկեղեցական պատմութեան վերայ, ինչպէս որ պէտք է ամեն Հայ-Եկեղեցականաց . բայց զայմանց թէ՛ ինչ նպատակաւ գրել էր նոյն յօդուածը . ինքն կը յայտարարէ թէ՛ «չպատասխան ոչ վիճաւորութեան ասպարէզ բանալ է և ոչ ալ ցուցամուրթեամբ հրապարակի վերայ երեւնալ, այլ պարզ խորհրդածութիւն մի» . բայց ապա մէջ լեռնելով մի քանի խօսքեր վեհաբանութեան սկզբնաւորութիւն մի կանէ, և ապա չգիտեմ ինչ պատճառաւ, յազգային պատմութեան քաղաք վկայութեամբ կը լցունէ իւր յօդուածն, և հուսկ ուրեմն կը յայտարարէ առաջադիմութիւն մի առ Ս. Պատրիարքն Յունաց և առ Ս. Միտոյ նորին, որ ոչ իմ, ոչ իւր, և ոչ մեզ նման քանի մ'ալ եկեղեցականաց վայելուչ է առաջադիմել :

Արդ խնդիրն էր, Պ. Տիմ. Զուլաքիտիսի՝ Հայկական եկեղեցւոյ միտութեան խորհրդոյն ի Հայէ ի Յոյն թարգմանութեան առթիւ Յունաց Ս. Պատրիարքին առ լաւարդանից գրած նամակին վերայ . որ յորդորելով զայն թարգմանել նաեւ ի Յունաց լեզուէ ի Հայոց գիտնորդ Միտութեան և զայլ արարողութիւն Յունական եկեղեցւոյ, ի Հայոց «արդէն զի մեր Հայագիւր եղարաց եւս ծանօթ լինին մեր եկեղեցւոյ արարողութիւնք, և տակաւ առ տակաւ լեզուներն ընդ մէջ երկուց ազգաց ծաղկել օգուտներուն և ես զիտարութիւն արեւելի, թէ սոյն բաղձաքն կրնան արդիւնք մ'ունենալ, եթէ Պ. Զուլաքիտիսի թարգմանած գրքին իրենց վրայ ինչ տպաւորութիւն առնեն յայտնեն համարձակ :

Զարմանք է որ Արժ. Սալախորեան կամ ուշադրութեամբ չ'ազգայնով յօդուածն, և կամ իւր զգուշանալ ձեռագրեալ երկու կէտերէն միեւն, յանկարծ կ'ընէ ուստ խօսքերն կ'առնէ . «Արդ եթէ Տ. Թաւրէն քահանայ Միտան Յունաց Ս. Պատրիարքին և նորա Ս. Միտոյն պաշտօնական և հրապարակական վկայութիւն և եթ կը պահանջէ և ոչ ուրիշ բան, «եւ զայդ միայն տեսնելով ու լեռնելով «գոհ պիտի լինի, յայնչամ խնդիրն ու «ըրէ կերպարան կ'առնու, (ինչ արդեօք) «և շատեց պէտք էր իւրեան գոհ լինի» :

Այս խօսքերն բնաւ տեղի չունին իմ գրածներուն վրայ, և ամեն ընթերցող ինձ նման պիտի գարմանալ, եթէ բարեհաճին միանգամ եւս ուշադրութեամբ վերծանել իմ յօդուածն, որ ի 2920 թիւ Մատիսի ի 18 յունիսի յորում պիտի տեսնեն թէ՛ արդեօք այդպիսի մի պատճառական վկայութեան պահանջած եմ երբեք, որով հաստատուած լինէր Հայոց եկեղեցւոյ Միտութեան և վարդապետութեան ուղղափառական լինելն, և ես զայն որպէս լեռնելով լեռնելով լեռնելով : Տէր Թ. Սալախորեան կրնայ գիտնալ և հարկէ որ հաւանալէ և գիտնալ, որ ես իմ եկեղեցւոյ ուղղափառութեան վերայ տարակուսուհեցողներէն չեմ, որ այլոց նորանոր վերայութեամբ իմ սիրտը դաշնադրելու նամ, և ըստ այսմ՝ աւելորդ ձանձրութեան յանձն առել է հինգերորդ դարէն մինչեւ երկրորդականները դար մեր ազգային եկեղեցւոյ Ս. Հայրց գրութեան ներքին վկայութիւն հաւաքելու շէն բանաւորութեան համար, ասեալով թէ՛ «ոչ միայն «Տիեզերական (Տիւնաց) Ս. Պատրիարքն «և Ս. Միտոյ, այլ և Ստանաւանք վկայելը և ուսումնասիրել իմաստաւոր և Յունական մեծ ազգի, ամիսներով, տարիներով և դարերով վկայած են գողդ «ղափառութեան Հայաստանեայց Ս. Ե. Եկեղեցւոյ :»

Բայց որչափ դարմանալ կը լինի Արժ. Սալախորեանի խորհրդածութիւնը, (հիշուի վիճաբանական ասպարէզ, և ի յունացութեան) . երբ քանիցս անգամ անբաւական կը գտնի իւր լոկ յառաջ ընած վկայութեան, զգուշանալով և փառաբանելով «նախկին զանազան կայսրաց և Պատրիարքաց (Յունաց) ձանձրանալ ու դատաւորութեան Հայկական Ս. Եկեղեցւոյ ուղղափառութեան, և կը խոստովանի, ստուշ

